te moeten ervaren, dat de Herv. Kerk dieper in 't moeras is geraakt dan ooit te voren? Ook in de gebonden kerken: een linkervleugel, die gestadig veld wint, een brede, inerte, vrij onverschillige middengroep, die dreigt hoe langer hoe verder af te zakken, en een rechtervleugel, die behalve uit „bezwaarden" bestaat uit leiders, die om der wille van de „eenheid" en „omdat men beroering nu niet hebben kan" het niet wagen, met kracht op te treden tegen de anti-gereformeerde beweringen en strevingen van mensen als Thijs Booy, aldus het kwaad rustig zijn loop latende. 't Staat te vrezen: hoe langer de „leiding" zich verhardt, hoe minder „kans" voor de bezwaarden. En wat hebben ze aan dode vogeltjes, die men hen in de hand zou willen stoppen?

De enige eis is en blijft: vrijmaking. P. D.

. Is er nog niet heel veel goeds in de gebonden kerken?

Onlangs werd van synodocratische zijde de vraag gesteld, of wij niet het oog sluiten voor het vele goede, dat nog in de gebonden kerken te vinden is. We kunnen ons begrijpen, dat die vraag werd gesteld door iemand, die meent, dat hij ondanks al het voorgevallene zijn plaats moet vinden in de gebonden kerken. Maar laat de vrager begrijpen, dat we mede juist daarom, wijl we van harte geloven, dat daar „nog zoveel goeds" is, onze polemiek voeren, met het doel, dat goede voor deformatie en verkwijning te bewaren. Niet zonder schade kan men blijven in een gemeenschap, die haar eigen normen met voeten treedt. En nu kan men zichzelf wel wijsmaken: ik heb daar part noch deel aan, want ik protesteer — maar met dat al staat men niet los van en tegenover die gemeenschap, maar men heeft zich in haar laten incorporeren, blijft (vrijwillig!) daarbij, en is alzo mede verantwoordelijk voor het kwaad, daar gepleegd.

Wie in de gebonden kerken blijft staan achter de synoden en de Here vreest, kan zich niet rustig voelen. En mág zich niet rustig voelen. En als iemands kinderen, ziende de onwil der kerkelijke leiders om gepleegd onrecht goed te maken, het meten met twee maten, de verslapping van de kerkelijke tucht, de kerk de rug zouden toekeren en gaan dolen, kan men dan als vader of moeder zeggen: ik ben vrij van hun bloed?

Wie het goede, dat in de gebonden kerken gevonden wordt, wil bewaren en versterken, die make zich vrij. 't Is een zeer veeg teken, dat men op 't ogenblik in de synodocratische gemeenschap publiek ten voorbeeld durft stellen het gebeuren in de Ned. Herv. Kerk, natuurlijk zeer ten genoege van de Barthiaanse leiders. En wie ziet niet, dat het streven van laatstgenoemden parallel loopt aan het streven van onderscheidene vooraanstaanden in de gemeenschap, die ons uitwierp? Dat in enkele jaren de toestanden zich zó konden wijzigen!

Is de historie niet normatief, ze is wel instructief. Men spiegele zich aan de geschiedenis der Herv. Kerk! Hoe oneindig veel schoner en gezegender zou „der kerken loop" geweest zijn, indien de gelovigen, waarvan een groot deel de mythologische „eenheid" ging vereren, allen zich na 1816 van het opgelegde synodale juk hadden vrijgemaakt! P. D.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

KONING JOSIA VAN JUDA (IV slot)

d. Josia wordt door de Farao verslagen. Wat niemand in Juda en wat ook Josia niet had vermoed geschiedt! De oude zonde van de oud-testamentische kerk, nl. de onbekeerlijkheid van hart en dientengevolge de „verwereldlijking", uitkomend in de duiksprong in de wereldpolitiek, brengt Juda ten val. Na de dood van Josia komt Juda inderdaad onder de macht van Egypte. Het pascha, dat Josia en zijn volk hadden gevierd en dat de uittocht uit Egypte als uit het diensthuis der zonde betekende en verzegelde, droeg geen blijvende vrucht. En wel hierom, dat de kerk in dat pascha niet in geloof had gezien op het bloed van de komende Christus, dat alleen reinigt van de zonde. De reformatie van de eredienst is nog niet de reformatie door de Geest Gods. Zo riep de reformatie van Josia om de reformatie van het nieuwe verbond door de Geest van Pinksteren (vergelijk Jer. 31 : 31 v.v.). Het oude verbond roept ook in dezen om het nieuwe! Want het Oude Testament wordt vervuld, volgemaakt, in en door het Nieuwe.

e. Tenslotte wordt ons medegedeeld, dat geheel Juda en Jeruzalem rouw bedreven over Josia. „En Jeremia maakte een klaagzang over Josia, en al de zangers en zangeressen spraken in hun klaagzangen over Josia tot nu toe. En men maakte ze tot een inzetting (vaste gewoonte) in Israël, en zie, zij zijn opgeschreven in de Klaagzangen". De rouw van Juda was onmetelijk groot. Want nu kwam met Josia's dood het einde van Juda's zelfstandigheid en van het instituut der kerk. De HERE ging toen de afbraak doorzetten tot in de ballingschap. De rouw bij de baar van Juda's laatste trouwe koning is de weeklacht bij het naderend einde van de zelfstandigheid der oud-testamentische kerk. En deze rouw krijgt een profetisch perspectief in de Schriften!

Want na de ballingschap profeteert Zacharia over „de rouwklacht over de doorstokene" (12 : 10—14). Blijkens Joh. 19 : 37 is met de Doorboorde bedoeld onze Here Jezus Christus. Dan komt de uitstorting of uitgieting van de Geest der genade en der gebeden, Pinksteren. En die Geest werkt dan onder de Joden, in het overblijfsel naar de verkiezing, de waarachtige bekering en vernieuwing, vergelijk Hand. 2 : 37—41. Die bekering gaat gepaard met verslagenheid van hart, met een diep getroffen worden in het hart (Hand. 2 : 37), dat is naar luid van Zondag 33, antw. 89, een hartelijk leedwezen, dat zij God door hun zonden, ook die van de verwerping van Christus, vertoornd hebben. En nu vergelijkt de Geest der profetie die droefheid naar (de wil van) God met „de rouwklacht van Hadad-Rimmon in het dal van Megiddo" (vers 11), dat is ongetwijfeld de rouw over Josia bij Megiddo (zie voor nadere bijzonderheden en over de verdere vervulling van deze profetie de Korte Verklaring ter plaatse). En daarna lezen we in Openbaring 1 : 7: „Zie, Hij (de verhoogde Christus) komt met de wolken en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken; en alle stammen der aarde zullen over Hem weeklagen. Ja, Amen". Dat kan een rouw bedrijven zijn in bekering en dus uit droefheid over de zonde (zo bij Gods volk), maar het kan ook zijn een rouw bedrijven uit vrees en angst in onbekeerlijkheid (zo bij de in de zonde verharden, Openb. 6 : 15—17). En zo wordt de rouwklacht over Josia op de laatste dag van deze bedeling „volgemaakt". Rouw over Josia, vlak vóór de ballingschap, de ondergang van de oud-testamentische kerk; rouw over Jezus Christus om Diens verwerping op Golgotha, vlak vóór het einde van het Joodse volksbestaan, op Pinksteren; rouw op de laatste dag van deze bedeling over de komst van de verheerlijkte Christus als Redder en Rechter, vlak vóór de ondergang van deze wereld..... Zo verbindt de Heilige Geest Josia met Jezus Christus op Golgotha en Pinksteren en laatste dag. Doch toen Josia werd doorschoten bij Megiddo was dat het voorlopig einde van de kerk, maar toen de Here Christus werd doorstoken op Golgotha was dat het begin van de kerk in het Nieuwe Testament. Want Jezus Christus is de Méérdere van Josia! En Hij verlost op de laatste dag de kerk van het Oude en van het Nieuwe Verbond beide voor goed uit deze wereld, welke naar luid van Openb. 11 : 8 geestelijk ook „Egypte" heet! Josia werd bij Megiddo gestraft om eigen zonde en de zonden van zijn volk; Jezus Christus droeg op Golgotha de zonden van Zijn volk en leidde het uit, leidde het op de weg, niet naar de ballingschap, maar naar het hemelse Kanaän, de vernieuwde aarde! Bij het oud-testamentische Megiddo werd de hele tijd van het oude verbond gestreden om de erfenis der kerk (zie mijn preek over Openb. 16 vs 12—16, welke uitgekomen is) en het nieuw-testamentische Har Magedon (dat is: berg of hoogte van Megiddo) wordt voor eeuwig die erfenis der kerk veilig gesteld, opdat de nieuwe wereld alleen van de gemeente der eerstgeborenen zal zijn! Zo wordt de strijd en de reformatie van Josia, en ook onze strijd en reformatie in deze tijd, vervuld in Jezus Christus.

En opdat wij op die eindoverwinning zouden zien en daaromtrent zouden worden onderwezen en daardoor zouden worden bemoedigd en getroost, is ook de geschiedenis van Josia ons in deze Heilige Schrift van Koningen en Kronieken beschreven. FRANCKE.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Gemeenschap in de arbeid

II.

Het gevaar der gemeenschap.
Voortgang van de wijsgerige gemeenschapsidee.

De ontwikkeling van het wijsgerig ideeënecomplex uit de 19e eeuw, rakende de verhouding en de positie van enkeling en gemeenschap, is in onze eeuw onverzwakt voortgezet, waarbij het de navolgende wijziging in grote lijnen heeft ondergaan. Men is nu gaan inzien, dat zowel die idee van het tot „wij" zich sublimerende en evoluerende „ik", als die van het als „Selbstzweck" in overeenstemming met het absolute plichtsgebod opererende „ik" te zeer als zelfstandige grootheden waren gezien en gewaardeerd in de voorgaande eeuw. Men meende nu te moeten oordelen, dat er van een zelfstandig „ik" nauwelijks gesproken kan worden, daar er alleen van een „ik-gij"-verhouding sprake zou zijn. Het menselijk zijn zou alleen bestaan in een samen-zijn met de ander. In de ontwikkelingsgang van deze wijsgerige gedachte stijgt, zoals men zal beseffen, de idee van de gemeenschap eerst recht torenhoog in aanzien en waarde; de gemeenschap, dat wordt het wezenlijke en alles bepalende van alle menselijk zijn. Die idee der gemeenschap overstraalt alles en overwoekert straks alles, zodat haar toeneming in waarde gepaard gaat met een dienovereenkomstig verlies aan betekenis van de mens als enkeling. Prof. W. J. Aalders sprak in zijn meergenoemd geschrift: „Enkeling en Gemeenschap", in 1939 verschenen, van een dreigend gevaar der gemeenschap (blz. 39). Het

„DOORBRAAK" (I)

In zijn recensie van Zijlstra's boek „Tenzij", een recensie, welke in het najaar van 1951 verscheen, verzekerde Prof. Mekkes, dat de „voorspitsen van de Doorbraak hoe langer hoe meer opschuiven in onze richting".

Men merkt, dat Prof. M. het woord Doorbraak met een hoofdletter schreef. Zonder twijfel deed hij dat om door de schrijfwijze van dat woord aan te duiden, dat hij daarmee een zéér belangrijk en karakteristiek verschijnsel in het geestelijke leven onzer dagen bedoelde. Een verschijnsel, dat in het huidige leven van het Nederlandse volk ieder opvalt en de dynamiek van het staatkundig — en ander — gebeuren in belangrijke mate bepaalt.

Ieder weet wel zo ongeveer wat men met deze „Doorbraak" bedoelt. Althans wat men er in éérster instantie mee bedoelt.

De „doorbraak", waarover we tegenwoordig zo veel horen en waar we allen mee te maken hebben, is immers dit, dat heel veel christenen het bestaan van alle mogelijke „christelijke" organisaties betreuren, deze zelfs principiëel ongeoorloofd achten en nu uit deze overtuiging de consequentie trekken door hun christelijke partij, verbond, vereniging te verlaten om zich bij allerlei „neutrale" organisaties aan te sluiten. Anders gezegd: doorbraak-mensen verfoeien de antithese, zoals deze zich belichaamt in het in het leven roepen en in stand houden van allerlei „christelijke" organisaties ter bereiking van allerlei „christelijke" doeleinden. Ze willen geen isolement van de christenen in eigen kringetjes. Ze begeren, juist als christenen, zich voluit in het algemene, georganiseerde volksleven te storten om daar als een zoutend zout en een lichtend licht mee te werken aan de ontplooiing van het leven van hèèl het volk.

Het is uit de verkiezingen van 25 Juni wel zeer duidelijk gebleken, dat het woord van Prof. Mekkes op treffende en benauwende wijze de werkelijkheid tekende. De christelijke partijen hebben een geduchte klap moeten incasseren. Op de antirevolutionaire candidaten stemde b.v. een percentage der kiezers, dat het laagste is van alle verkiezingen sinds 1918! Om zich op het niveau van 1948 te handhaven had de antirev. partij niet minder dan honderd duizend stemmen méér op haar lijsten moeten verenigen. En het is voor iedere onbevangen beoordelaar zonder meer duidelijk, dat we in deze teruggang met een concreet en duidelijk resultaat van de doorwerking der „doorbraak"-idee hebben te doen.

De christelijke pers toonde zich zéér bezorgd over dit gebeuren.

De uitslagen der verkiezingen, aldus „Trouw", „bewijzen, dat wij in de Nederlandse politiek op een zeer duidelijke wijze met het doorbraak-verschijnsel te maken hebben. Doorbraak naar het socialisme en naar de reactie.

Het feit, dat nog een zeer groot getal der kiezers voor de christelijke partijen koos mag ons het oog niet doen sluiten voor deze eerste les, die deze verkiezingen ons bieden.

En de christelijke partijen zullen zich op het verstaan van deze les moeten concentreren.

Want hier hebben wij met een zeer ontstellend verschijnsel te maken."

„Dat de A.R. niet hebben verloren — aldus „De Rotterdammer" — ten gunste van C.H. of S.G.P. zou er voorts op kunnen wijzen, dat een aantal aanhangers van de Prot. Chr. partijen deze partijen heeft verlaten en gegaan is naar P.v.d.A. en/of V.V.D. Dat betekent dan een doorwerking van de doorbraak, waaraan overigens ook de K.V.P. een deel van haar verlies heeft te wijten (een doorbraak zowel in socialistische als in liberale richting) een verschijnsel, dat aandacht verdient."

En het „Fries Dagblad" is met het oog op het genoemde verschijnsel van oordeel, dat de A.R. en de C.H. partij de uitslag van de gehouden stemming zorgvuldig moeten nagaan. „Zij zullen ook ernstig moeten overwegen in hoeverre zij te kort zijn geschoten in beleid en zij dienen zich te realiseren, dat deze cijfers er op wijzen, dat de doorbraak niet is afgedaan."

Het is geen wonder, dat men in de kringen van de P.v.d.A. jubelt over wat zich op 25 Juni zo duidelijk manifesteerde. In de grote vergadering, welke deze partij in Amsterdam op de avond van de verkiezingsdag belegde, was de doorbraak hèt thema van de feestspeeches. Het heeft in de laatste maanden gekraakt in de confessionele partijen, riep Mr Donker uit! Ze verliezen de greep op de christelijke arbeiders. En het Vrije Volk verzekerde, dat „de kracht van de doorbraak" het opmerkelijkste feit was, dat de stemmencijfers aan het licht brachten. „Vooral in de overwegend katholieke provincies, maar ook in de protestants-christelijke delen van het land is de winst van de P.v.d.A. voor een deel behaald ten koste van de K.V.P., de A.R. partij en de C.H.U.

De honderden malen dood verklaarde doorbraak is niet tot staan gekomen, is niet mislukt, zij werkt door.